

Λόγος Πανηγυρικός 28^{ης} Οκτωβρίου 2021

για την επέτειο του ΟΧΙ αφιερωμένος στους υπερασπιστές του υψώματος 731

«Εμείς δε γονατίσαμε σκυφτοί, τα πόδια να φιλήσουμε του δυνατού σαν τα σκουλήκια που πατεί μας `μα για ν' αντισταθεί με το σπαθί , βρέθηκε σαν πολύ στοχαστική , και σαν πολύ ονειρόπλεχτη η ψυχή μας ».

Ακούγονται ξανά σαν τραγούδι οι στίχοι του εθνικού μας ποιητή Κωστή Παλαμά, στ' αυτιά του λαού μας. Δεν γονατίσαμε, δεν σκύψαμε, ηγεσία και λαός και είπαμε ΟΧΙ, στην Πίνδο, στην Ήπειρο, και τη Βόρειο Ήπειρο. Στο ύψωμα 731, όπου ακούστηκε το **«Δεν θα περάσουν»** του Ταγματάρχη Δημητρίου Κασλά, **«Όσοι είναι Έλληνες κι έχουν Ελληνική καρδιά να με ακολουθήσουν»** του Λοχαγού Παναγιώτη Κουρτίδη, **«Ένα βήμα πίσω, ο τάφος της Ελλάδος»** του Έφεδρου Υπολοχαγού Ισαάκ Λαυρεντίδη, πρώην Αντιπροέδρου της Βουλής των Ελλήνων, Σερραίου Πολιτικού.

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος (1939 – 1945) έλαβε κατά τα αρχικά του στάδια κεραυνοβόλο μορφή και δημιούργησε την εντύπωση, κυρίως στις δυνάμεις του Άξονα, ότι η σύμμαχός τους Γερμανία του Χίτλερ σύντομα θα κυριαρχούσε στον ευρωπαϊκό χώρο. Από την 13^η Μαρτίου 1938, ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκε πραξικοπηματικά η Ένωση της Αυστρίας με τη Γερμανία, μέχρι την άνοιξη του 1940, η Γερμανία είχε θέσει υπό την κυριαρχία της την Τσεχοσλοβακία, την Πολωνία, την Δανία, το Δάντσιχ, την Νορβηγία, το Βέλγιο, την Ολλανδία και τον Ιούνιο του 1940 την Γαλλία. Παράλληλα με τις κατακτήσεις η Γερμανία συνέστησε τον τριμερή Άξονα Βερολίνου – Ρώμης – Τόκυο και εξασφάλισε την σύμπραξη άλλων ευρωπαϊκών κρατών, όπως της Βουλγαρίας, της Ουγγαρίας και της Ρουμανίας με την προσχώρηση τους στον Άξονα και της Σοβιετικής Ένωσης με την σύναψη Συμφώνου μη Επιθέσεως (Μολότωφ - Ρίμπεντροπ, 23.8.1939).

Στο πλαίσιο αυτής της πραγματικότητας ο σύμμαχος της Γερμανίας και ηγέτης της φασιστικής Ιταλίας Μουσολίνι έσπευσε να κηρύξει τον πόλεμο κατά της Γαλλίας που ψυχορραγούσε στις 10-6-1940 και εν συνεχεία την 28-10-1940 κατά της Ελλάδος, με σκοπό να συμμετέχει στην διανομή της πολεμικής λείας και να προσαρτήσει εδάφη στην Ιταλική επικράτεια. Όμως η απρόσκωπτη λεωφόρος θριάμβου, όπως ονειρευόταν τον πόλεμο κατά της Ελλάδος, μεταβλήθηκε σε εφιαλτικό δύσβατο μονοπάτι δοκιμασιών και κατασχύνης. Οι επιχειρήσεις στην Αλβανία συνεχίζονταν χωρίς ορατή επιτυχία για τα ιταλικά στρατεύματα.

Οι ελληνικές δυνάμεις επιβλήθηκαν στις αντίπαλες δυνάμεις, χάρη στην υψηλή μαχητική ισχύ τους, που ήταν αποτέλεσμα της άρτιας εκπαίδευσης , του υψηλού φρονήματος και της πίστης στο δίκαιο του αγώνα.

Οι μαχητές του υψώματος 731 εξασφάλισαν για την ιστορία και αυτή την περγαμηνή. Γολγοθά αποκάλεσαν το ύψωμα 731 οι περισσότεροι από τους πολεμιστές, ενώ άλλοι «Νέες Θερμοπύλες» και «Νέα Δερβενάκια». Όλες οι προσωνυμίες που αποδόθηκαν στο ύψωμα 731 αντιπροσωπεύουν μια πραγματικότητα. Εκεί τσακίσθηκε κυριολεκτικά η Εαρινή Ιταλική Επίθεση τον Μάρτιο του 1941 και εκεί θεμελιώθηκε η αντίληψη ότι καθόλου συμπτωματικό δεν ήταν το επίτευγμα της απόκρουσης της Ιταλικής εισβολής τον Οκτώβριο του 1940. Σ' αυτούς λοιπόν τους γενναίους μαχητές, «των οποίων αι θυσίαι, εν πολλοίς, ηγνοήθησαν», είναι αφιερωμένη η σημερινή ομιλία μου.

Πίνδος, Μοράβα, Κορυτσά, Καλαμάς, Τόμορος, Τρεμπεσίνα, Χειμάρρα, Αργυρόκαστρο, Ύψωμα 731, Μπούμπεσι, Καλπάκι αποτελούν ορόσημα μιας πορείας δόξας και θριάμβου του Ελληνικού Στρατού. Δεν πρέπει να επιτρέψουμε να μας καταλάβει ο εθνικός λήθαργος, η άγνοια των συμβάντων του ιστορικού μας παρελθόντος και η αποστροφή προς τις ρίζες, για να μην αποψιλωθεί το τοπίο των αναμνήσεων. Για να μη βρεθούμε σε έρημο αγωνίας, αμνησίας και απομόνωσης. Για να μην επιτρέψουμε να επωφεληθούν ορισμένοι «αναθεωρητές» της ιστορίας του γεωγραφικού και ιστορικού περιγύρου και να αμφισβητήσουν την συμβολή της Ελλάδας στην νίκη των συμμάχων στους δύο παγκοσμίους πολέμους. Για να μην επιτρέψουμε να πεταχτούν στα αζήτητα οι περγαμηνές των πατέρων και των προγόνων μας από αλαζόνες και «εκσυγχρονιστές» που ευημερούν μέσα στην κενότητα ψυχής και πνεύματος, που συνήθως είναι απόντες στους αγώνες και παρόντες στις απολαβές.

Αξίζει να αναγνωσθεί η διαταγή του Διοικητή του Τάγματος επί του υψώματος 731, Δημητρίου Κασλά:

«Επί των κατεχομένων θέσεων θα αμυνθώμεν μέχρις εσχάτων. Ουδείς θα κινηθή προς τα οπίσω. Εμπυχώσατε άνδρας σας και τονώσατε το ηθικόν των. Προμηνύεται λυσιώδης επίθεσις του εχθρού η οποία οπωσδήποτε θα αποκρουσθή και θα συντριβή. Τηρείτε με ενήμερον τακτικής καταστάσεως. Επαναλαμβάνω τότε μόνον θα διέλθη ο εχθρός εκ της τοποθεσίας μας όταν αποθάνωμεν άπαντες επί των θέσεών μας.»

Η διαταγή αυτή επί του πεδίου της μάχης τα λέει όλα. Δεν χρειάζεται κανείς σχολιασμός.

Αυτή είναι η αλήθεια, όπως την κατέγραψαν οι πρωταγωνιστές, οι ήρωες, οι μαχητές στο ύψωμα 731, οι οποίοι μαζί με τους μαχητές επί του συνόλου του μετώπου της Ελληνικής γραμμής άμυνας έδωσαν τον υπέρ πάντων αγώνα, απέναντι, σύμφωνα με την έκθεση του ίδιου του Μουσολίνι, σε 30 Ιταλικές Μεραρχίες, που αριθμούσαν 400-450.000 άνδρες και που επιπλέον υποστηρίζονταν από 400 πυροβόλα και 400 αεροπλάνα.

Η παρουσία της πνευματικής ηγεσίας στο πεδίο της μάχης συμβάλλει αρκετά στην τόνωση του φρονήματος και στις επιτυχίες των μαχομένων. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί άνθρωποι της πολιτικής, των γραμμάτων, του

πνεύματος και της καλλιτεχνικής δημιουργίας συμμετείχαν σ' εκείνον τον τιτάναιο αγώνα του Έθνους και μάλιστα εθελοντικά, όπως ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, ο Οδυσσέας Ελύτης, ο ποιητής Γιώργος Σαραντάρης, οι συγγραφείς Γιάννης Μπεράτης, Σπύρος Μελάς, η Σοφία Βέμπο και πλείστοι άλλοι. Τότε που, σε περίοδο πολέμου, οι πολιτικοί, οι ποιητές, οι συγγραφείς, οι καλλιτέχνες, οι ηθοποιοί, οι δημοσιογράφοι εκπλήρωναν τις προς την πατρίδα στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και πολεμούσαν γι' αυτήν. Σε αντίθεση με πολλούς μεταγενέστερους φυγόστρατους ομολόγους τους, οι οποίοι δεν εκπλήρωσαν τις προς την πατρίδα στρατιωτικές τους υποχρεώσεις σε περίοδο ειρήνης.

Στους πρωταγωνιστές κατατάσσεται και ο Ελληνικός λαός.

Πέρασαν ήδη 80 χρόνια και μπήκαμε στο 81^ο έτος από τις επικές μάχες του Μαρτίου 1941.

Από την 9^η Μαρτίου 1941 κατά την οποία άρχισε η Μεγάλη Εαρινή Ιταλική Επίθεση κατά μήκος της Ελληνικής Γραμμής Άμυνας και κατά του υψώματος 731. Στο προ του Ελληνικού Κοινοβουλίου μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτου, το οποίο φυλάσσουν αδιάλειπτα Έλληνες Εύζωνοι, μεταξύ άλλων βουνών, πόλεων και τοποθεσιών, αναγράφεται και ένας αριθμός : 731. Μία αφήγηση του αείμνηστου, γνωστού σ' εμένα εν ζωή, Ισαάκ Λαυρεντίδη και η απορία μου τι σημαίνει αυτός ο αριθμός 731 με παρώθησαν να ασχοληθώ ειδικότερα. Αλήθεια πόσοι σήμερα γνωρίζουν τι είναι, τι συμβολίζει αυτός ο αριθμός και τι σημαίνει για την Πατρίδα μας;

Η επτάμηνη αντίσταση της Ελλάδας στα βορειοηπειρωτικά βουνά, την Μακεδονία και την Κρήτη, επιβράδυνε την εξαπόλυση της επίθεσης της Γερμανίας κατά της Σοβιετικής Ρωσίας.

Οι ανθρώπινες απώλειες και οι υλικές ζημίες που υπέστη η χώρα μας, αναλογικά με τον τότε πληθυσμό της (7 εκ.) ήταν κατά πολύ υπέρτερες των αντιστοίχων, όλων των χωρών που αντιπαρατάχθηκαν στις δυνάμεις του Άξονα. Οι συνολικές απώλειες του Ελληνικού Στρατού κατά τον Β' Π.Π. (νεκροί, εξαφανισθέντες, αιχμάλωτοι, τραυματίες) ανέρχονται σε 60.539. Ο κατά της Ελλάδος πόλεμος της Ιταλίας της εστοίχισε περισσότερους από 100.000 νεκρούς, τραυματίες κρουοπαγημένους, αγνοουμένους.

Ο πρεσβευτής της Ιταλίας στην Αθήνα Εμμανουέλε Γκράτσι επέδωσε στον πρωθυπουργό της Ελλάδος Ιωάννη Μεταξά την 3^η πρωινή ώρα της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 τελεσίγραφο, με το οποίο απαιτούσε την ελεύθερη χρησιμοποίηση του ελληνικού εδάφους από τα ιταλικά στρατεύματα από την 6^η πρωινή της ίδιας ημέρας.

Η απάντηση ήταν άμεση: ΟΧΙ !

Ηρωικές μορφές του μετώπου (Οκτώβριος-Νοέμβριος 1940) ο Χαράλαμπος Κατσιμήτρος Υποστράτηγος Διοικητής της 9^{ης} Μεραρχίας, ο Κωνσταντίνος Δαβάκης Διοικητής του 51^{ου} Σ.Π., ο έφεδρος ανθυπολοχαγός της Αλβανίας, τα παλικάρια οι στρατιώτες, οι γυναίκες οι Ηπειρώτισσες και οι γυναίκες της Δυτικής Μακεδονίας. Πολέμησαν ακούγοντας τα τραγούδια της Σοφίας Βέμπο, της τραγουδίστριας της νίκης, που τους εμπύχωνε.

Είναι καιρός να πούμε και τώρα και σήμερα τα δικά μας μεγάλα ΟΧΙ. Όχι στον φασισμό και το ναζισμό με οποιαδήποτε μορφή κι αν παρουσιάζεται σήμερα. Όχι στο διχασμό. Όχι στο μίσος. Όχι στο ρατσισμό. Όχι στην άσκηση βίας από οπουδήποτε και οποιονδήποτε κι αν προέρχεται. Όχι στον φανατισμό. Όχι στις υπερβολές της οξύτητας και της δημαγωγίας. Ναι στον δημοκρατικό διάλογο με σεβασμό στην αντίθετη, τη διαφορετική άποψη. Ναι στην εθνική συνεννόηση. Ναι στη δημοκρατία μας. Έτσι, τότε τιμάμε αληθινά τους προγόνους μας, τους ηρωικούς νεκρούς του 1940. Τότε χαίρονται, τότε αγαλλιάζουν οι ψυχές των νεκρών προγόνων μας. Τότε κάνουμε το εθνικό, το πατριωτικό μας χρέος.

Δεν λησμονούμε το χρέος μας να θυμόμαστε, να μη ξεχνάμε.

«Η μνήμη είναι ρίζα. Κι αν η ρίζα δεν ποτίζεται με το δάκρυ της μνημοσύνης, μαραίνεται. Και τότε μαραίνονται και τα δροσερά φύλλα. Οι λαοί δεν πεθαίνουν από γηρατειά. Πεθαίνουν από την αγνωμοσύνη και τη λησμοσύνη».

Τιμή και Δόξα πρέπει στους αθάνατους ήρωες της εποποιΐας του 1940-1941. Τιμή και Δόξα πρέπει στους ήρωες υπερασπιστές του υψώματος 731!!! Σας ευχαριστώ.

Λάζαρος Κυρίζογλου,
τ. Δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω,
Έφεδρος Αξιωματικός Πεζικού,
Δήμαρχος Αμπελοκήπων-Μενεμένης,
Α΄ Αντιπρόεδρος
Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας

Βιβλιογραφία

1. «Το Ύψωμα 731» Μάρτιος-Απρίλιος 1941, Γεωργίου Τζουβάλα Αντιστράτηγου ε.α. και η σ' αυτό διαλαμβανομένη πλούσια ελληνική και ξένη βιβλιογραφία.
2. Γενικό Επιτελείο Στρατού (ΓΕΣ)/Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού (ΔΙΣ), βιβλία σχετικά με τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, τον Ελληνοϊταλικό Πόλεμο 1940-1941, το Ύψωμα 731
3. «Οι ήρωες του 1940 περιμένουν» και «Δεν ξεχάσαμε τους ήρωες του έπους του 1940-1941» Γεωργίου Σούρλα